

ГРОМАДЯНСЬКИЙ ФОРУМ «ЗА ҐЕНДЕРНУ РІВНІСТЬ!» ЯК РЕАКЦІЯ НА КРИЗОВУ СИТУАЦІЮ

ЛАРИСА КОЛОС,

голова правління МГО «Школа рівних можливостей»,
тренер-експерт проекту Школа-студія

Серед семи основних напрямів розвитку, які визначила для себе наша держава в документі «Цілі Розвитку Тисячоліття України», на третьому місці знаходиться досягнення гендерної рівності. З вирішенням цього питання тісно пов'язані й інші напрями, такі як подолання бідності, зменшення дитячої смертності, поліпшення здоров'я матерів, обмеження поширення ВІЛ-СНІДУ.

Рівноправну участь жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства і держави у проекті концепції до нової Державної цільової програми визначено як важливу умову й гарантію утвердження демократії в Україні, як запору-

ку її європейської інтеграції. Але попри те, в самій концепції зазначається, що діючі механізми та інструментарії забезпечення гендерної рівності в Україні залишаються недосконалими. «Це не дозволяє належним чином протидіяти гендерній нерівності, змінювати існуючі стереотипи щодо ролі жінок і чоловіків у суспільстві, а також досягати цілей державної політики щодо реалізації рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Гендерна нерівність, у свою чергу, спричиняє загострення політичних, соціально-економічних, культурних та інших проблем у суспільстві».

Оскільки концепція і проект нової Державної програми формувалися відповідною державною структурою (Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту) за участі представників неурядових організацій та незалежного експертного середовища, у документі чітко визначені основні прояви і факти нерівності і, відповідно, основні напрями діяльності на період 2011-2015 років. А саме:

1. Гендерна політика досі не стала складовою державної політики в усіх галузях суспільно-політичного та економічного життя.
2. Недостатнім є рівень представництва та участі жінок у прийнятті політичних і соціально-економічних рішень, а також в управлінні ресурсами. За кількістю жінок у парламенті Україна займає 110 місце серед 188 країн. Експертами, зокрема міжнародними, звернуто увагу на відсутність жінок у складі Кабінету Міністрів України, серед керівників обласних державних адміністрацій, серед заступників керівників центральних органів виконавчої влади тощо.
3. Низький рівень економічної активності жінок та чоловіків працездатного віку; дискримінація у процесі працевлаштування та професійного розвитку, секторальна професійна сегрегація призводять до суттєвого розриву в оплаті праці жінок і чоловіків. Зрештою, саме це спричинює підвищення рівня бідності українських сімей.
4. Існуючі гендерні стереотипи перешкоджають вільному вибору способу життя, як у професійних сферах, так і в сім'ї.
5. Система освіти, замість формування гендерної культури, продовжує відтворювати гендерні стереотипи; відсутня системність у запровадженні гендерного компоненту в загальну середню, професійно-технічну та вищу освіту.

6. Сучасна наука фактично не ініціює та не підтримує проведення фундаментальних наукових досліджень стосовно гендерних проблем.
7. Суттєвий розрив у середній тривалості життя чоловіків і жінок (62 роки у чоловіків та 74 роки у жінок), високий рівень захворюваності, смертності чоловіків працездатного віку; низький рівень медичних послуг, особливо в галузі забезпечення репродуктивного здоров'я жінок і чоловіків, зростання рівня інфікування ВІЛ/СНІДом, особливо серед молодих чоловіків.
8. Недостатня ефективність національного механізму запобігання та протидії гендерному насильству, відсутність комплексного підходу до формування суспільного неприйняття насильства.
9. Недостатнє використання можливостей закладів культури та мистецтва у подоланні гендерних стереотипів та формуванні гендерної культури (зокрема, ресурсів 18 тисяч публічних бібліотек, театрів, музеїв тощо).
10. Держава не пропонує моделі гармонізації сімейного та професійного життя для жінок і чоловіків, зокрема щодо утвердження в суспільстві ідеї відповідального батьківства.

Усі вищезазначені проблеми увійшли до Концепції, отже були визнані державною координуючою структурою як такі, що потребують першочергового розв'язання, але у грудні 2010 року Міністерство у справах сім'ї, молоді та спорту було ліквідовано. Відповідно Концепцію не затверджено, Програму, що пройшла узгодження в усіх міністерствах, не прийнято, отже заходи, заплановані на 2011 рік, не були профінансовані. Подібна ситуація чекає нас і в 2012 році.

Реакцією громадянського суспільства, неурядових організацій, експертів з гендерної проблематики на кризову ситуацію у сфері утвердження гендерної рівності стало створення у березні 2011 року, напередодні 100-ліття святкування Міжнародного жіночого дня, Громадянського форуму «За гендерну рівність!».

Упродовж року діяльність учасників Громадянського форуму здійснювалася в рамках різних проектів, у першу чергу, в рамках широкоформатної Програми рівних можливостей і прав жінок в Україні, що об'єднала чи не найбільше, за всю історію гендерних перетворень, число експертів і тренерів з гендерної проблематики, які провели сотні тренінгів для державних службовців, педагогів та працівників органів внутрішніх справ, охопивши за рік десятки тисяч учасників та учасниць в усіх регіонах України.

Спільна експертна діяльність проходила в межах Стратегічної гендерної експертної платформи, започаткованої форумом і організаційно підтриманої Інформаційно-консультативним жіночим центром, а також у рамках інших ініціатив

організацій громадянського суспільства. Наведу лише окремі приклади.

Це експертна робота з розробки та впровадження Стандартів реклами, вільних від гендерної дискримінації, ініційована Українською асоціацією маркетингу і підтримана Фондом ім. Фридриха Еберта, результатом якої стала прийняттям Стандартів у вересні 2011 року, підтриманих представниками рекламного бізнесу.

Це успішна ініціатива Інституту ліберального суспільства, підтримана Українським жіночим фондом, з підготовки документів стосовно більш ефективного використання міжнародної допомоги з розвитку з вимогами гендерно орієнтованих організацій до своїх урядів та учасників Четвертого Форуму вищого рівня в Бусані (Південна Корея), який відбувся в кінці листопада-грудні поточного року за участі експертів з України. У підсумковому бусанському документі враховано пропозиції громадянського суспільства.

Це, нарешті, перша в Україні Школа-студія професійних тренерів та консультантів з питань гендерної рівності та соціальної справедливості в соціо-економічній сфері (сертифікаційний рівень), організована ВГО „Українська асоціація маркетингу”, Центром гендерно-правової освіти у партнерстві з Департаментом сімейної політики Міністерства соціальної політики за підтримки Канадського фонду місцевих ініціатив. Успіх школи, визнаний усіма учасниками і учасницями, був забезпечений завдяки участі у проекті провідних експертів з різних галузей, урядових структур і неурядових організацій, які впродовж

занять стали єдиною сертифікованою командою, орієнтованою на впровадження гендерних підходів у всі сфери життєдіяльності суспільства.

Новий імпульс діяльність Громадянського форуму «За гендерну рівність!» отримала під час Міжнародної конференції «Сучасні тенденції розвитку національних механізмів забезпечення рівності жінок та чоловіків в європейських країнах», яка відбулася 25-26 жовтня в рамках головування України в Комітеті міністрів Ради Європи. Про роль громадянського суспільства у гендерних перетвореннях йшлося на секції «Партнерство між органами влади та неурядовими організаціями у розробці та здійсненні гендерної політики». Саме тут обговорювалося питання і про перспективи становлення Громадянського форуму, який розглядається експертами як майбутній фундамент Національного механізму з гендерної рівності, а також як платформа для

співпраці з державними органами, в першу чергу, з Департаментом сімейної політики та управлінням гендерної політики Міністерства соціальної політики України.

Цифри й факти, які наводилися у виступах представників європейських країн на Міжнародній конференції доводили, що досягнення реальної гендерної рівності — це довгий шлях, процес, що потребує зусиль з боку як держави, так і громадянського суспільства, але він потрібен як державі, суспільству в цілому, так і кожній окремій людині незалежно від її статі: «Питання гендерної рівності — це політичне питання для вирішення якого необхідно змінити спосіб мислення, адже коли ми говоримо про гендерну рівність, ми говоримо про фундаментальні права людини».

Захист цих фундаментальних прав і є основним стратегічним завданням Громадянського форуму «За гендерну рівність!»

